

## POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania W.W.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie

o wysokość emerytury policyjnej i wysokość policyjnej renty inwalidzkiej,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 25 października 2023 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z dnia 19 maja 2022 r., sygn. akt III AUa 6/22,

**I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**

**II. zasądza od W.W. na rzecz Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

## UZASADNIENIE

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, decyzją z dnia 1 sierpnia 2017 r. wydaną na podstawie art. 22a w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) oraz na podstawie otrzymanej z IPN informacji Nr [...] z dnia 5 maja 2017 r. ponownie ustalił od dnia 1 października 2017 r.

wysokość renty inwalidzkiej ubezpieczonego W.W. na kwotę 0,00 zł brutto miesięcznie. W decyzji wskazano, że podstawę wymiaru świadczenia stanowiła kwota 5.796,28 zł. W związku ze stwierdzeniem, że tak ustalona wysokość renty była niższa od kwoty odpowiedniego świadczenia w najniższej wysokości, podwyższono ją do kwoty 750,00 zł i wskazano, że z uwagi na posiadanie prawa do korzystniejszej emerytury policyjnej, renta nie będzie wypłacana.

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, decyzją z dnia 1 sierpnia 2017 roku wydaną na podstawie art. 15c w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej oraz w oparciu o otrzymaną z Instytutu Pamięi Narodowej informację z dnia 5 maja 2017 r. Nr [...], ponownie ustalił od dnia 1 października 2017 r. wysokość emerytury ubezpieczonego W.W. na kwotę 2.069,02 zł brutto miesięcznie. W decyzji wskazał, że podstawę wymiaru świadczenia stanowiła kwota 5.726,45 zł. Emerytura stanowiąc wcześniej 65,76% podstawy wymiaru wyniosła 3.765,71 zł. W związku ze stwierdzeniem, że tak ustalona wysokość emerytury była wyższa od kwoty 2.069,02 zł, tj. kwoty przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa ZUS, wysokość ; emerytury ubezpieczonego ograniczono do wskazanej kwoty.

Wyrokiem z dnia 23 listopada 2021 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania i zasądził od ubezpieczonego na rzecz Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty. Sąd Okręgowy stwierdził, że służba pełniona w okresie pomiędzy 22 lipca 1944 r. a 31 lipca 1990 r. w jednej z instytucji bądź formacji wymienionych w art. 13b ust. 1 cyt. powyżej ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...), stanowiła służbę na rzecz totalitarnego państwa i obligowała organ emerytalny do limitowania świadczenia emerytalnego każdej osoby, która służbę taką pełniła, a jednocześnie nie podlegała ustawowym wyłączeniom.

Natomiast odwołujący W.W. od dnia 16 lipca 1982 r. do 31 lipca 1990 r. pełnił służbę w jednostkach organizacyjnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, wypełniających zadania Służby Bezpieczeństwa, w tym wykonujących czynności

operacyjno-techniczne niezbędne w działalności tej służby, tj. początkowo w Wydziale [...] Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w K., a następnie w Wydziale (Biurze) „T” (Wydziale Techniki Operacyjnej), tj. w jednostkach o których mowa w art. 13b ust. 1 pkt 5c tiret 6 (Wydział V) i d tiret 4 (Biuro T) cytowanej ustawy. Sąd I instancji nie podzielił przy tym zgłoszonych przez odwołującego wątpliwości co do konstytucyjności i zgodności z wiążącymi aktami prawa międzynarodowego regulacji, które stanowiły podstawę decyzji organu emerytalno-rentowego. Zwrócił uwagę, że uchwalenie przedmiotowej nowelizacji było wyrazem woli i realizowało poczucie sprawiedliwości milionów obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, która stała się demokratycznym państwem prawnym właśnie na skutek wyzwolenia się z totalitarnego reżimu komunistycznego, realizującego w praktyce na terenie Państwa Polskiego interesy obcego mocarstwa i określonej, stosunkowo wąskiej grupy lojalnych wobec niego wysoko postawionych członków partii rządzącej. Sąd Okręgowy ocenił, że zaskarżone decyzje były zgodne z obowiązującymi przepisami prawa, co do których Sąd nie odnalazł przesłanek do odmowy ich zastosowania ze względu na postulowane w imieniu odwołującego stwierdzenie ich niekonstytucyjności i niezgodności z normami prawa międzynarodowego.

Po rozpoznaniu sprawy na skutek apelacji ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 23 listopada 2021 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie, wyrokiem z dnia 19 maja 2022 r., oddalił apelację oraz zasądził od ubezpieczonego W.W. na rzecz Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym. Sąd Apelacyjny w całości poparł zarówno ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne Sądu Okręgowego, zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. W niniejszej sprawie ustalone zostało, że odwołujący niewątpliwie w okresie od 16 lipca 1982 r. do 31 lipca 1990 r. pełnił służbę w jednostkach wymienionych w art. 13b ustawy. Niespornym bowiem było, że ubezpieczony od dnia 16 lipca 1982 r. został mianowany na stanowisko młodszego inspektora Wydziału [...] KWMO w K., a od 16 października 1982 r. pełnił służbę w Wydziale „[...]” Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w K. Instytucje te zostały wymienione w art. 13b. Zatem z

mocy art. 15c cyt. ustawy zaopatrzeniowej, już na tej tylko podstawie zasadnym było limitowanie wysokości świadczeń ubezpieczonego. Sąd Apelacyjny i Sąd Okręgowy, nie miały w powyższym zakresie wątpliwości co do prawidłowości zastosowania przez organ rentowy przepisów prawa materialnego. Zdaniem Sądu Apelacyjnego założenie przyjęte w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., (sygn. akt III UZP 1/20), że służba ta powinna być oceniana indywidualnie i wymaga zbadania jej charakteru, stanowi zaprzeczenie woli ustawodawcy, a nadto nakłada na organ niewykonalny *de facto* obowiązek dowodowy, a tym samym czyni niemożliwą jego ocenę przez sąd.

W skardze kasacyjnej z dnia 6 lipca 2022 r. pełnomocnik ubezpieczonego zaskarżył prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 16 maja 2022 r. w całości, zarzucając naruszenie: art. 13b, 15c i art. 22a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, poprzez ich zastosowanie w sytuacji, gdy w niniejszej sprawie nie zachodzą podstawy do ich stosowania, jako że powód nie pełnił służby na rzecz totalitarnego państwa w znaczeniu materialnym. Nadto, na podstawie art. 398<sup>3</sup> § 1 pkt 2 k.p.c., zaskarżonemu wyrokowi zarzucono rażące naruszenie prawa procesowego, które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, w tym naruszenie art. 232 k.p.c. z zw. z art. 227 k.p.c. w związku z art. 231 k.p.c. oraz art. 233 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c., polegające na:

- dokonaniu w sprawie ustaleń sprzecznych z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, że służba odwołującego miała charakter służby na rzecz totalitarnego państwa, podczas gdy przebieg jego służby wynikający z dowodów zgromadzonych w sprawie - w tym niewątpliwy fakt nienaruszania przez powoda wolności i praw człowieka - wskazuje, iż nie pełnił on służby na rzecz totalitarnego państwa, a przeciwne ustalenia Sądu, oparte są na domysłach, na niewłaściwej, sprzecznej z utrwaloną linią orzecniczą interpretacji przepisów, wreszcie na niedopuszczalnych domniemaniach - a przez to dowolne;

- poważnym naruszeniu reguł dowodzenia i oceny dowodów wskazującej, że fakt pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. nie może być ustalony wyłącznie na podstawie informacji Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (kryterium formalnej przynależności do służb), lecz na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym przede wszystkim na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka służących reżimowi komunistycznemu - poprzez niedokonanie zupełnie takiej weryfikacji i pominięcie okoliczności wynikających z akt osobowych, zeznań strony;

- przyjęciu nieuprawnionego domniemania, że skoro odwołujący w okresie spornym (1982-1990 r.) służył w Wydziale [...] i w Wydziale [...], to z samego tego faktu wynika, że pełnił on służbę na rzecz totalitarnego państwa (*„instytucje te zostały wymienione w art. 13b. Zatem z mocy art. 15c cyt. ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy [...] już na tej podstawie zasadnym było limitowanie wysokości świadczenia ubezpieczonego”*-, „Sąd Apelacyjny i Sąd Okręgowy nie mają wątpliwości co do prawidłowości zastosowania przez organ rentowy przepisów prawa materialnego”-, „Sad Apelacyjny, tak jak i Sąd Okręgowy, nie podzielają stanowiska zawartego w uchwale Sadu Najwyższego z dnia 16 września 2020 roku, sygn. akt III UZP1/20 (OSNP 2021 nr 3, poz. 28, str. 65), zgodnie z którym kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka.”) - s. 15-16 uzasadnienia wyroku;

- nieuwzględnieniu dowodów przemawiających za przyjęciem, że służba skarżącego nie miała charakteru służby na rzecz totalitarnego państwa, tj. akt osobowych funkcjonariusza oraz jego zeznań w charakterze strony, z których jednoznacznie wynika, iż W.W. nie naruszał prawa oraz podstawowych praw i wolności człowieka, a więc nie pełnił służby na rzecz totalitarnego państwa.

Dodatkowo zarzucono zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864 dalej TUE), art. 1 Karty Praw

Podstawowych (dalej KPP) w zw. z art. 6 TUE, art. 4 KPP w zw. z art. 6 TUE, art. 20-21 KPP w zw. z art. 6 TUE, art. 25 KPP w zw. z art. 6 TUE, art. 4 ust. 3 i art. 6 i w związku z art. 9 i art. 91 Konstytucji RP, zgodnie z którymi prawa podstawowe Unii Europejskiej mają charakter praw bezpośrednio stosowalnych, a więc każdy sędzia krajowy z powołaniem się na zasadę efektywnej kontroli sądowej ma nie tylko prawo, ale obowiązek pominąć w procesie sądowego stosowania prawa, ustawy oraz praktyki sprzeczne z zasadami podstawowymi Unii Europejskiej, a więc także z tego względu art. 13b, 15c i 22a ustawy zaopatrzeniowej, jako sprzeczne z zasadami podstawowymi Unii Europejskiej, powinny zostać pominięte - czego Sąd nie uczynił.

Podnosząc powyższe zarzuty strona skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w skarżonym zakresie i o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi, ewentualnie - jeżeli podstawa naruszenia prawa materialnego okaże się oczywiście uzasadniona, a podstawa naruszenia przepisów postępowania okaże się w ocenie Sądu Najwyższego nieuzasadniona - o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty, stosownie do art. 398<sup>16</sup> k.p.c., tj. poprzez zmianę zaskarżonych decyzji, nr ewid. [...] polegającą na ustaleniu wysokości emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej W.W., poczynając od 1 października 2017 r. z pominięciem art. 15c i 22a ustawy zaopatrzeniowej, o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego (w tym - w razie uwzględnienia wniosku zawartego w punkcie 3 - także za postępowanie apelacyjne), według norm przepisanych oraz o rozpoznanie sprawy również pod nieobecność pełnomocnika skarżącego.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pełnomocnik ubezpieczonego wskazał, że w sprawie zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych, wywołujących rozbieżność w orzecznictwie sądów (co w niniejszym przypadku oznacza, że w skarżonym wyroku Sąd Apelacyjny dokonał literalnej wykładni przepisów, diametralnie odmiennej niż wynikająca z uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 września 2020 r. (III UZP 1/20), oraz utrwalona w orzecznictwie sądów ubezpieczeń społecznych - Sąd Apelacyjny wprost wskazał, że *nie podziela stanowiska zawartego w uchwale Sądu*

*Najwyższego z dnia 16 września 2020 roku, sygn. akt III UZP 1/20 (OSNP 2021 nr 3, poz. 28, str. 65), zgodnie z którym kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka”, a nadto skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398<sup>9</sup> pkt 4 k.p.c.), ponieważ prawidłowo oceniony materiał dowodowy oraz prawidłowa wykładnia przepisów ustawy zaopatrzeniowej, w tym w szczególności jej art. 13b ust. 1, prowadzi do oczywistego wniosku, iż ubezpieczony nie pełnił służby na rzecz totalitarnego państwa (art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. w związku z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.).*

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wniósł o wydanie przez Sąd Najwyższy postanowienia w przedmiocie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania, a z ostrożności o oddalenie skargi kasacyjnej, jako nie mającej uzasadnionych podstaw, oraz zasądzenie na rzecz organu rentowego od odwołującego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wywiedziona w niniejszej sprawie nie kwalifikuje się do przyjęcia – celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie należy przypomnieć, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne.

Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Podkreślenia wymaga także, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., I USK 434/21, Legalis nr 2740849). W niniejszej sprawie skarga kasacyjna została sporządzona w sposób nieprawidłowy – wniosek o jej przyjęcie nie został w sposób właściwy uzasadniony. Należy mieć przy tym na uwadze charakter wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i potrzebę jego wyodrębnienia w skardze. Ustawodawca, konstruując wymogi skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych punktach art. 398<sup>4</sup> § 1 k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (pkt 2) oraz obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie (§ 2). To wyodrębnienie nie jest przypadkowe i oznacza, że chodzi o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone, odrębne cele i są oceniane przez Sąd Najwyższy na różnych etapach rozpoznawania skargi kasacyjnej. Na etapie przedsądu nie rozpoznaje się więc zrzutów podstaw kasacyjnych a tylko sam wniosek o przyjęcie skargi.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w niniejszej sprawie oparty został na przesłankach: potrzebie wykładni nowych przepisów budzących poważne wątpliwości (art. 398<sup>9</sup> §1 pkt 2 k.p.c.) oraz jej oczywistej zasadności (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.).

Przesłanka potrzeby wykładni przepisów prawa budzących wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wskazania przepisów, będących źródłem istotnych wątpliwości lub różnic zdań w orzecznictwie, mających jednocześnie znaczenie dla oceny dochodzonego roszczenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 kwietnia 2018 r., III UK 123/17, Legalis; z 24 kwietnia 2018 r., II CSK 743/17, Legalis; z 26 lutego 2019 r., V CSK 374/18, Legalis). Skuteczne powołanie się na przyczynę przewidzianą w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c., a zatem na potrzebę wykładni przepisów prawa, wymaga wyraźnego ich wskazania, a ponadto przekonania w drodze stosownej argumentacji – czego w niniejszej sprawie zabrakło - że wywołują one rzeczywiste i poważne wątpliwości interpretacyjne i dotychczas nie doczekały się wykładni w orzecznictwie sądów, bądź przytoczenia orzeczeń wskazujących na występujące na tle tych przepisów rozbieżności (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016 nr 2, poz. 29; z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, Legalis; z 22 maja 2018 r., I CSK 19/18, Legalis; z 20 lutego 2019 r., IV CSK 351/18, Legalis; z 28 stycznia 2021 r., V CSK 428/20, Legalis; z 15 września 2020 r., I CSK 144/20, Legalis). W przypadku braku wyjaśnienia i wykazania, jakie wątpliwości interpretacyjne pojawiają się w związku z wykładnią wskazanych przepisów Sąd Najwyższy odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 lutego 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3–4, poz. 43; T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1–458<sup>16</sup>. Tom I. Wyd. 2, Warszawa 2023). Sąd Najwyższy wypowiedział się już, jak to podkreśla także strona skarżąca, w zakresie przepisów wskazanych w zarzutach kasacyjnych (a nie przywołanych w ogóle, co - jak to już podniesione zostało wyżej - jest błędem) we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Chodzi tutaj o uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 roku, sygn. akt III UZP 1/20 (OSNP 2021 nr 3, poz. 28, str. 65). Nie ma więc powodów, aby Sąd Najwyższy ponownie zajmował się tą kwestią. Natomiast

okoliczność, że Sąd Apelacyjny w zaskarżonym orzeczeniu miał inne zdanie niż Sąd Najwyższy, a do tego miał pełne prawo (orzeczenie Sądu Najwyższego wiąże inne sądy tylko w tej sprawie, której dotyczy), nie świadczy jeszcze o istnieniu rozbieżności w orzecznictwie. Strona skarżąca nie przywołała żadnych innych orzeczeń, które by wskazywały na istnienie takiej rozbieżności – w rozumieniu przepisu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.

Jako drugą przesłankę, przemawiającą za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania, autorka skargi kasacyjnej wskazała na jej oczywistą zasadność – nie uzasadniając w sposób prawidłowy swojego stanowiska w tym zakresie (samo przywołanie przesłanki bez uzasadniania jest niewystarczające). Trzeba zauważyć, że taki sposób formułowania wniosku uznać należy za błędny, a jego uzasadnienie przez stronę skarżącą w istocie świadczy o jego bezpodstawności. Nie można bowiem twierdzić, że skarga jest oczywiście uzasadniona - co oznacza oczywistą bezzasadność zaskarżonego orzeczenia, a więc niewymagającą jakichkolwiek dociekań lub analiz, a jednocześnie wskazywać na istnienie potrzeby wykładni przepisów - wymagającej z natury rzeczy pogłębionych rozważań (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 17 lipca 2019 r., III CSK 148/19, LEX nr 2751796 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 577/17, LEX nr 2497710). Tego typu argumentacja, nawet w sytuacji podnoszenia jej w sposób „ewentualny”, podważa zasadność wniosku. W motywach wniosku opartego na tej właśnie przesłance przedsądu powinien być zawarty wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie swych twierdzeń (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy przepisów prawa i

doszukiwania się ich znaczenia (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). W niniejszej sprawie strona skarżąca nie wykazała istnienia tej właśnie przesłanki przedsądu.

Pamiętać przy tym należy, że zgodnie z art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest związany dokonanymi przez sądy *meriti* ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.). Oznacza to niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Spór o ocenę faktów i dowodów nie może być przenoszony z postępowania przed sądami powszechnymi do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany dokonanymi ustaleniami faktycznymi. Rolą Sądu Najwyższego rozpoznającego skargi kasacyjne nie jest ponowne rozpoznawanie sprawy (nie jest on sądem trzeciej instancji), lecz ocena legalności prawomocnego rozstrzygnięcia połączone z rozpatrywaniem kwestii prawnych budzących wątpliwości i rozbieżności w judykaturze. Sąd Najwyższy nie jest sądem faktu, lecz sądem prawa, który nie ma kompetencji ani możliwości przeprowadzania postępowania dowodowego czy ustalania stanu faktycznego. Konsekwencją przyjęcia modelu apelacji pełnej oraz nadaniu skardze kasacyjnej nadzwyczajnego

charakteru jest więc ograniczenie nie tylko dopuszczalności nowych faktów i dowodów w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, lecz także możliwości kwestionowania ustaleń w tym zakresie. Zastrzeżenie to oznacza, że zarzuty podnoszone w postępowaniu kasacyjnym nie mogą polegać na podważaniu ustaleń faktycznych, stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 398<sup>21</sup> w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 k.p.c. oraz 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

D.S.

[ms]